

امنیت فضای مجازی و دفاع الکترونیکی

جلسه سی و نهم
فصل سوم: احکام امنیت فضای مجازی
۹۶/۱/۱۷

در مباحث گذشته حکم دو مسأله را به طور مستدل بیان کردیم:
اگر دو نفر کارت پولی را به سرقت ببرند و آن را کشف رمز کنند:

۱- اگر نفر اول و دوم مشترکاً کارت را درون دستگاه گذارند و رمز آن را وارد کنند، هر یک که مقدار معین شده خودپرداز را وارد کند و پول را بردارد دست همو قطع می‌شود و نه دیگری.

۲- اگر نفر اول و دوم مشترکاً کارت را درون دستگاه گذارند و رمز آن را وارد کنند و نفر اول مقدار معین نشده خودپرداز را وارد کند و نفر دوم کلید ورود را بزند و پول خارج شده از دستگاه را بردارد دست نفر دوم قطع می‌شود،
نکات دیگری نیز گفتیم که تکرار نمی‌کنیم.

۵- استفتا از علما:

در پاسخ به این سؤال که اگر کسی کارت عابر بانک شخصی را به سرقت ببرد و به دیگری بدهد و او هم با علم به سرقتی بودن کارت مبلغی بیش از نصاب را از حساب صاحب کارت بردارد آیا نفر اول سارق محسوب می‌شود یا نفر دوم یا این که هر کدام سرقت مستقلی انجام داده‌اند. در فرض سؤال آیا سرقت حدی است یا تعزیری و آیا دستگاه عابر بانک حرز محسوب می‌شود؟ دو فتوای متعارض وجود دارد در فتوای اول آمده است:

در مفروض سؤال حد سرقت بر فرد اول جاری نیست؛ ولی مستحق تعزیر مناسب حسب مورد است. اما سرقت مال بر عمل فرد دوم صادق است و بعید نیست که حرز بر دستگاه عابر بانک صادق باشد و پول هم که در ابتدا متعلق به بانک بوده ولی به هنگام استفاده از کارت مال متعلق به صاحب کارت می‌شود بنابر این در فرض وجود سایر شرایط حد سرقت استحقاق مجازات حدی بعید نیست

ملاحظه‌ای که در این جواب است این که دستگاه عابر بانک در صورتی حرز است که رمز آن گشوده نباشد. در فرض سؤال معلوم نیست که رمز کارت را نفر اول کشف کرده یا نفر دوم. ما حکم هر دو را بیان کردیم. ظاهراً مراد مرحوم موسوی اردبیلی این است که رمز کارت توسط نفر دوم گشوده شده باشد لذا حکم به قطع دست کرده‌اند.

اما در پاسخ دیگری به این سؤال چنین آمده است:

اگر کسی کارت عابر بانک دیگری را سرقت و پول بگیرد، بر او صدق سارق می‌کند و اما بر دومی نه کارت در حرز او بوده نه پول، پس حد سرقت جاری نمی‌شود بر هیچ‌کدام.

ما گفتیم که سرقت کارت به تنهایی یک سرقت تعزیری است و کارت به تنهایی مالیت چندانی ندارد. ملاحظه‌ای که در این جواب است این که وضعیت کشف رمز کارت در آن معلوم نیست که آیا به وسیله نفر اول بوده یا نفر دوم. فتوای ایشان در صورتی با آنچه گفتیم تطبیق می‌کند که نفر اول خودش رمز را گشوده باشد و کارت را با رمز گشوده به نفر دوم داده باشد. ولی اگر کشف رمز کارت به وسیله نفر دوم باشد حد سرقت جاری است.

۶- حکم خرید از کارت پول:

با توضیحاتی که دادیم حکم خرید از کارت نیز معلوم می‌شود که فرقی بین خرید از کارت پول یا برداشت مستقیم پول از کارت وجود ندارد. چون هنگام خرید نیز پول از حساب صاحب کارت برداشت شده و از حساب او کسر می‌شود.

۷- حکم خرید از کارتهای اعتباری:

آنچه گفتیم در باره کارتهای بانکی بود که برداشت پول از آنها به معنای برداشت پول از حساب صاحب آنست. اما برخی از کارتهای بانکی کارت اعتباری هستند.

کارتهای اعتباری نیز به دو دسته تقسیم می‌شوند

۱- برخی از آنها به شرط وجود پول نقد درون حساب فعال هستند طوری که خرید از آنها با همان پول درون حساب صورت می‌گیرد. این کارتها حکم همان کارت پولهای مرسوم بانکها را دارند.

۲- برخی از آنها کارتهای اعتباری هستند که معمولاً شرکت ثالثی تعهد به پرداخت دارد. به این معنا که معمولاً در آنها پولی موجود نیست بلکه صاحب آن دارای حد معینی اعتبار است و با خرید از اعتبارش کاسته می‌شود و مقداری که خرید کرده به حساب دین او گذاشته شده و مدت معینی مثلاً یک ماه می‌تواند پول آن اعتبار خرید شده را به بانک برگرداند بدون این که سودی به دلیل دینش به بانک بپردازد و اگر برگرداند آن پول به حساب دین او گذاشته شده و درصدی که گاهی تا ۲۴ درصد می‌رسد به طور ماهیانه به آن بدهی که بابت خرید ایجاد شده اضافه می‌گردد.

این نوع کارتها با تعامل بین پنج عامل فعال می‌شوند:

اول فرد خریدار که با کارت اعتباری خرید می‌کند

دوم بانک خریدار که در آن حساب باز کرده است و به خریدار اعتباری می‌دهد تا به صورت دین از دیگران خرید کنند و متعاقباً پول آن را پرداخت کند.

سوم فروشنده یا پذیرنده کارت است که کالا یا خدمت خود را در اختیار خریدار قرار می‌دهد

چهارم بانک فروشنده که تعهد بانک خریدار به پرداخت پول را به ازای پول از طریق بانک خود می‌پذیرد.

پنجم شرکت اعتباری که به صورت یک شبکه با بانک خریدار و بانک فروشنده تعامل دارد طوری که لازم نیست دو بانک با هم قرارداد تعهدی داشته باشند بلکه هر دو با این شرکت اعتباری قرارداد دارند. این شرکتهای اعتباری پرداخت پول را بین دو بانک تعهد می‌دهند.

معروفترین شرکتهای اعتباری در جهان سه شرکت به نامهای «مسترکارت»، «ویزا کارت» و «امریکن اکسپرس» هستند. این شرکتها، بانکها را از این که تک تک با هم ارتباط داشته باشند مستغنی می کنند. وقتی بانکها با این شرکتهای اعتباری تعامل دارند یعنی با واسطه، با تمام بانکهای دیگر تعامل دارند. از این جهت به آنان نام شبکه داده اند چون به عنوان نقطه اتصال بین دو بانک عمل می کنند.

تعامل به این صورت است که:

الف- خریدار این اختیار را دارد که به مقداری که بانک خودش به او اعتبار داده به صورت دین خرید کند. مدتی روز مهلت دارد که بعد از هر خرید دین خود را به بانک بپردازد و اگر نپردازد بانکش از او بهره بالایی (مثلاً ۲۴ درصد) دریافت می‌کند. بانک خریدار عین مبلغ را به بانک فروشنده می‌فرستد.

ب - فروشنده برای جلب مشتریان برچسب شرکتهای اعتباری را بر درب مغازه خود زده است این بدین معناست که او حاضر به فروش کالا یا خدمت خود به صورت دین است. با این کار مشتریانی را که پول نقد همراه ندارند جذب می‌کند. در عوض باید درصد کوچکی (معمولاً بین یک تا چهار درصد) از هزینه را تخفیف دهد. البته دریافت پول از طریق بانک فروشنده و نه به صورت نقدی انجام خواهد شد. فروشنده یک برگه امضا شده تحویل کالا یا خدمت از خریدار دریافت می‌کند و با بردن آن برگه به بانک خود پول خود را با کسر آن درصد کوچک دریافت می‌کند. از مزایای قبول کارت اعتباری برای فروشنده این است که پول نقد در پیشخوان خود نگهداری نمی‌کند و خطر سرقت داخل مغازه خود را کاهش می‌دهد

ج - شرکت اعتباری، دریافت پول از بانک خریدار را به بانک فروشنده تضمین می‌کند و با دریافت آن درصد ناچیز از بانک فروشنده کسب درآمد می‌کند.

در ابتدا به نظر می‌رسد از آنجا که سرقت چنین کارتی و برداشت پول از آن یا خرید کردن با آن، ایجاد دین بر مالک آنست، سرقت محسوب نیست و حکم ایجاد دین را دارد و حد سرقت بر آن جاری نیست. علت آن این است که این کار نوعی کلاهبرداری است و عملاً سرقتی محقق نشده بلکه با کلاهبرداری فردی مدیون شخصی دیگر شده است. در توضیح مطلب باید گفت که کالایی که در اختیار گرفته شده با رضایت فروشنده در اختیار کلاهبردار قرار گرفته است پس از این نظر سرقت صدق نمی‌کند. همچنین پولی هم از نفر ثالث سرقت نرفته بلکه صرفاً برای او دینی حاصل شده است که بر این فعل هرچند کلاهبرداری صادق است اما سرقت صدق نمی‌کند. بعید نیست که بگوییم ظهور عنوان در صحیح محمد بن مسلم که امام فرمود:

...كُلُّ مَنْ سَرَقَ مِنْ مُسْلِمٍ شَيْئًا قَدْ حَوَاهُ وَ أَحْرَزَهُ فَهُوَ يَقَعُ عَلَيْهِ اسْمُ السَّارِقِ

«چیزی که مسلمان آن را در جای محفوظی نگهداری کند»، نیست.

والحمد لله رب العالمين